Ч. 323 (13.868). Львів, субота 1. грудня 1934. Poсztowa opłata opłacono ryczałtem. РІК LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

По смерти Михайла Грушевського.

ЧОРНІ ПРАПОРИ І КЛЕПСИДРИ У ЛЬВОВІ.

На вістку про смерть проф. Михайла Грушевського всі центральні українські установи у Львові вивісили чорні прапори. Такі прапори повівають м. ін. з будинку Наукового Т-ва ім. Шевченка, з дому „Просвіти“ (до половини машту), з „Рідної Школи“ і Земельного Банку, дальше з Центробанку, Нар. Гостинниці, Маслосоюзу, Центросоюзу, Народньої Торговлі, Дністра, Карпатії, Труду, Дому Українських Інвалідів та ін.

Жалібні клепсидри на мурах міста розліплені від Наукового Т-ва ім. Шевченка, Історичної Секції Н. Т. ім. Шевченка, Т-ва „Просвіта“ і Т-ва „Рідна Школа“.

ЖАЛІБНІ ЗАСІДАННЯ.

Ціла низка українських установ у Львові заповіла або вже відбула жалібні засідання своїх виділів, присвячені памяти Великого Покійника. Перше таке жалібне засідання відбулося заходом Центрального Комітету УНДО.

Жалібне засідання УНДО.

Президія Українського Національно-Демократичного Обєднання на першу вістку про смерть б. Голови Центральної Ради, проф. Мих. Грушевського, скликала членів Центрального Комітету, львівських членів УНДО і представників українських установ на жалібне засідання, що відбулося 28. н. м. в год. 17.30 попол. в кімнатах краєвої Народньої Канцелярії при вул. Підваля ч. 7.

На засідання прийшли всі присутні у Львові члени Центрального Комітету, львівські члени УНДО і представники українських установ у такому поважному числі, що заповнили вщерть усі салі Нар. Канцелярії. Засідання отворив короткими словами заст. голови УНДО **ред. Вас. Мудрий;** підчас цього всі приявні повстали зі своїх місць. Потім виголосив довшу промову голова УНДО, **пос. Дмитро Левицький,** яку ми подали вже вчора в „Ділі“. Закінчив це жалібне засідання ред. В. Мудрий.

Жалібне засідання Виділу Наукового Товариства.

З приводу смерти проф. Михайла Грушевського відбув Виділ Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові 28. XI. в год. 18-ій жалібне засідання. Засіданням проводив през. **В. Децикевич** у заступництві недужого голови Товариства д-ра В. Левицького. Після відкриття засідання присвятив він Покійному довшу згадку, підніс його великі заслуги для української науки та українського громадянства й підчеркнув трагедію того світоча української науки та найбільшого Громадянина України, що серед нужденних, невідрадних обставин закінчив своє трудяще життя. Приявні вислухали цієї промови стоячи. Опісля повідомив през. Децикевич, що Товариство видало клепсидри від себе та від Історичної Секції з сумною вісткою про смерть М. Грушевського і вивісило жалібний прапор на домі при вул. Чарнецького 24. Виділ рішив у найближчому часі скликати жалібне засідання усіх трьох секцій, яке буде жалібною академією НТШ. з рефератами про наукові заслуги Покійника, як також про його діяльність як Голови НТШ., та взяти ініціятиву в уладженні **загально національного жалібного свята** і просити на нараду в цій справі представників наших центральних установ. Крім того рішив Виділ у домі НТШ. ч. 24 **вмурувати про памятну таблицю в честь Покійника.**

До канцелярії НТШ. напливають кондоленційні письма з приводу смерти Михайла Грушевського.

НЕ В МОСКВІ, А В КИСЛОВОДСЬКУ.

З большевицької преси, що нині до нас наспіла, довідуємося, що акад. Мих. Грушевський помер 25. XI. не в Москві, як це подав ПАТ, а в м. Кисловодську. Помер, як подають київські „Вісті“, „після важкої хвороби“.

В томуж числі „Вістей“ подана така

ПОСТАНОВА Р. Н. К. УКРАЇНСЬКОЇ С.Р.Р ПРО ПОХОРОНИ АКАД. М. ГРУШЕВСЬКОГО.

„Зважаючи на особливі наукові заслуги перед Радянською Соціялістичною Україною академика Грушевського М. С., Рада Народніх Комісарів УСРР постановила:

Поховати академика Грушевського в столиці України — Києві.

Похорони взяти на рахунок держави.

Для організації похоронів утворити урядову комісію в такому складі: тт. Порайко (голова), Затонський, академики — Богомолець, Палладін і Корчак-Чепурківський.

Призначити сімі академика Грушевського М. С. персональну пенсію 500 крб. на місяць“.

Французький парлямент під охороною поліції.

ДЕМОНСТРАЦІЇ У ПАРИЖІ.

ПАРИЖ, 29. XI. ПАТ. Вчора відбувалися наради представників хліборобського фронту. По нарадах учасники намагалися уладити маніфестації і тому дійшло до сутичок з поліцією. Всеж таки демонстрантам вдалося дійти до тріюмфального луку, де сильні кордони поліції заступили їм дорогу. Демонстранти окружили тріюмфальний лук і намагалися дістатись на Елізейські Поля. Поліція по довших сутичках розігнала демонстрантів. У звязку з демонстраціями поліція окружила будинок парляменту, площу опери і будинок мера в 9-ій окрузі.

ПАРИЖ, 29. XI. ПАТ. Вечором намагалися демонструвати на вулицях Парижа інваліди зі світової війни проти декретів уряду. Одначе поліція розігнала демонстрантів. Один інвалід помер у шпиталі.

Уряд розвяже патріотичні орґанізації?

СТЯГАННЯ ВІЙСЬКА ДО ПАРИЖА.

ПАРИЖ, 29. XI. ПАТ. „Аксіон Франсез“ повідомляє, що уряд стягнув до Парижа 3 до 4.000 війська. Щоденник запитує уряд, чи поголоска правдива, що уряд сконцентрує військо у Парижі, щоби не допустити до демонстрацій на випадок розвязання патріотичних організацій. Закон про розвязання організації ухвалить парлямент на нічнім засіданні. Його негайно підпише президент і уряд накаже перевести ревізії та арештування провідників організацій.

Швайцарія розбудовує свою повітряну фльоту.

БЕРНО, 29. 11. ПАТ. Швайцарський міністр війни Мінгер виголосив на зборах консервативної партії звіт п. н. „Нарід і армія“. Міністр підкреслив, що міжнародня ситуація дуже напружена і непевна. До того переговори в зброєннях тривають дальше і тому европейська війна можлива в найближчому часі. Міністр домагався розбудувати сильну повітряну фльоту, змоторизувати відділи війська, збудувати нові твердині з метою забезпечити Швайцарію. Міністр осудив становище соціял-демократичної партії, яка підтримує домагання комуністів, щоби скоротити час вишколу новобранців.

—o—

ПОДОРОЖ ГІТЛЕРА ДО ПАРИЖА?!

Перед проломом ізоляції Німеччини: поворот до політики Рапалля або порозуміння з Францією.

Львів, 28. листопада 1934.

Перерва у дипльоматичній грі перебудувати політичне обличча Европи, спричинене марсельською трагедією, скінчилася. Хаос у міжнародній ситуації далеко не зменшився, а проте всі познаки вказують на те, що наближується момент, в якому з того хаосу виринуть більш-менше тривкі обриси нової констеляції европейських сил. Істнують теж яскраві познаки, що відновлена дипльоматична активність всетаки не йде тими самими шляхами, що йшла перед марсельським атентатом: те саме діло в руках двох інших осіб виглядає уже інакше.

Інакше виглядає французько-совітська приязнь. Вправді новий французький міністер закордонних справ Ляваль заявив на вступі урядування, що вестиме політику слідами трагічно померлого свого попередника, а проте пригадують, що й Барту покликувався на політику Бріяна — і повів ту політику у цілком протилежному напрямку. Барту був повний темпераменту старець, дуже говірливий, — Ляваль багато молодший, але холодний і мовчазний. Тому яскравої зміни навіть колиб вона була, він не виявляє. Але цю зміну видно саме вже хочби у тому, — що нема ніяких дальших манифестацій франко-совітської приязни, яких так багато було за часів Барту. Після двохгодинної розмови Ляваля з Літвіновим у Женеві не появився ніякий комунікат. Стало тільки відомо, що під натиском Літвінова згодився Ляваль дальше лянсувати проект східнього пакту (нова французька нота до Польщі, формально як відповідь на меморіял мін. Бека, переданий Барту у Женеві про дотеперішній хід франко-польських розмов на цю тему), зате відмовився ставити рубом на розброєній конференції справу німецьких зброєнь.

І ось преса переповнена про заходи, які нібч взаємно себе виключають, та які проте знаменито характеризують нинішній европейський хаос. Отже передусім мабуть найбільшою низішньою сензацією світа є безсумнівне **навязання звязків між Німеччиною і Францією** Годі уявити собі, щоби посол французького парляменту, член ради могутньої числом і політичними впливами організації французьких комбатантів, їздив до Гітлера на політичну розмову так-собі, без попереднього порозуміння з найбільш відповідальними чинниками обох держав. Дальше: годі було бажати собі більш примирюючої заяви, ніж та, яку склав перед ним Гітлер: Франція почула знову повторене твердження, що поміж обома державами нема ніякого територіяльного спору: що щодо Сари Німеччина піддасться всякому, корисному чи некорисному, висліднові плебісциту,

що нічого не стоїть на перешкоді порозумінню обох країн і що фр. та нім. комбатанти зуміють спільно перешкодити воєнним затіям. Ту заяву доповнив ще Гебельс висловом переконання, що Франція, схоче чи не схоче, мусітиме порозумітися з Німеччиною, бо це найбільша аномалія, щоби у ворожнечі жили два народи найближчі сусіди, провідні для европейської цивілізації. Оголошене інтерв'ю з Гітлером викликало у Франції знову палкі дебати на тему користей та можливостей порозуміння з Німеччиною. Читаємо, що з цього приводу прийшло до гострої суперечки між Еріотом, прихильником франко-російського союзу, та послом Гоа, що вернувся з Берліна. Часописи повні звісток про франко-німецькі переговори у — Римі над справою Сари, при чому нібито в усіх точках вже добуто порозуміння і Франція ані не думає протиставитися поворотові Сари до Німеччини, рахуючися з певним, для Німеччини корисним, вислідом тамошнього плебісциту. Ті переговори перенеслися для своєї фіналізації до Берліна. Завершенням того порозуміння має бути подорож довіреного Гітлерового дипльомата Рібентропа до Парижа, цим разом спільно з віцеканц. Гессом. Що більше: появилися поголоски про плян подорожі Гітлера до Парижа, і можна думати, що ця подорож мала би безумовно далеко дальші та глибші наслідки, ніж відома подорож Гітлера до Італії.

Але, на диво, одночасно доходять звістки про спроби **німецько-совітського наближення.** Прихильником такого порозуміння є ніби то німецький посол у Москві Надольни, який виготовив цілий плян відбудови рапальського союзу, званий пляном Надольного. Большевики нібито дуже прихильно ставляться до ідеї повороту до союзу з Німеччиною, завівшись на практичних користях зближення до Франції (брак готівкових і товарових кредитів та нижча вартість французьких технічних „спеців") та лякаючися, що розвиток внутрішніх подій у Франції (зріст комунізму і гостроти засобів боротьби з ним) спаралізує впливи русофільських французьких політиків. Знову у Німеччині поворот до політики Рапалля нібито пропаґують військові сфери разом з Ґренером і старою дипльоматією, а німецька прилюдна опінія має бути приготована до такого звороту у закордонній політиці вияснениям, що спір з Москвою має характер теоретично-ідеольоґічний і тому він не перешкаджає міжнародній співпраці, опертій на спільноті міжнародніх інтересів...

Такі самі суперечні звістки доходять з Франції. Референт військового буджету стривожив французів величезними німецькими збросннями та дозволив собі поставити точку над і: „Совіти мають сильну і велику армію і пропонують її нам на поміч на випадок війни з Німеччиною". Ефект такої заяви був такий, що моментально і большевики цьому заперечили і сам, у гарячій воді купаний, референт на другий таки день старався затушувати нефортунний вислів. Звичайна річ, що реальна перспектива перемаршу крізь Польщу червоних військ на поміч Франції — до решти зменшила у Варшаві вигляди навіть змодифікованого східнього пакту, замість якого Польща ніби воліла би втримати найтісніший союз з Францією, але з включенням до такого союзу і — Німеччини...

Тимчасом в Англії зараз після виїзду з Льондону фон Рібентропа старий відомий приятель Франції і ворог німців Черчіль заатакував у палаті громад Німеччину за її зброєння. Але знову таки годі уважати вчорашню льондонську дебату як демонстрацію проти Німеччини, коли взяти під увагу, що англійський посол у Берліні заздалегідь повідомив німецьке міністерство закордонних справ про текст відповіди Болдуіна, і що та відповідь була надзвичайно поміркована, взивала Німеччину до повороту до міжнародньої співпраці, дементувала панічні звістки про німецьку небезпеку та ні словом не обвинувачувала Німеччину у зломанні версайських військових клявзуль.

Таким робом іде нині у світі надзвичайно цікава гра, яка може покласти кінець ізоляції Німеччини та створити зовсім нове перегрупування европейських сил.

Анархічна роля росіян у Православній Церкві.

Вже від довшого часу українське громадянство з великим заінтересуванням обсервує анархічні чини варшавської митрополії, що їх викликало бажання росіян непорушно задержати церковно-адміністраційний апарат у своїх руках, щоби надалі використовувати його для цілей своєї „обрусітельно-чорносотенної" політики та особистих матеріяльних користей.

Вже висвячення першого єпископа українця на Волинь, еп. Полікарпа, — що робило перший вилім у московській церковній твердині, — викликало нечувано непристойну наґінку цілої російської преси на будучого єпископа. Все українське громадянство було і є переконане, що тодішня пресова кампанія не могла вестися без піддержки з боку митрополії. Зрештою, пізніші факти яскраво це підтвердили. У рівенському соборі митрофорний протоєрей Роґальський публично з церковної проповідальниці збирав підписи під протестом проти висвяченого в єпископи українця, хоч у тій справі вже була оголошена постанова Св. Синоду. Як міг би самочинно відважитись на подібний нечувано анархістичний виступ проти ухвали Св. Синоду такий досвідчений церковний достойник, як прот. Роґальський, колиб він не мав на це благословення з гори. Тому не дивно, що Роґальському волос не спав з голови. Лише на вимогу світської влади прот. Роґальського перевели з Волині. Але його перехід до Вильна, де йому дали одну з найкращих церков і де його зробили епархіяльним місіонарем, властиво був для нього нагородою, а не карою. О. Роґальський одержав моральну сатисфакцію ще і в інший спосіб. Він бачив, як з надзвичайною енерґією боронив його сам митрополит Денис в 5-ій Передсоборній Комісії, коли українські члени тієї комісії, проф. Огієнко, проф. Кобрик і посол Хруцький домагались усунення зі становища предсідника цієї комісії о. Роґальського за його анархістичний та антиканонічний виступ.

Не дивно тому, що історія з прот. Роґальським стала радше заохотою на будуче для різних священиків-карієристів. Тай, справді, у цьому році вона майже дослівно повторилась і знова в тому самому Рівному. Соборний прот. Сайкович допустився публичної зневаги у церкві свого канонічного зверхника, укр. єпископа Полікарпа, а в кілька днів після того своєю провокаційною повелінкою викликав нечувану авантюру у церкві москалів на українців. І знова прот. Сайкович ніякої кари за це не зазнав, а навпаки, дістав нагороду. Митрополія перенесла його до Варшави, зробила членом Консисторії і епархіяльним місіонарем.

Ці дві рівенські історії, якщо їх і міг би дехто спочатку вважати за припадкові прикрі епізоди, набирають іншого значіння у світлі дальших подій, а саме: у волинській епархії в останній час мали місце 3 випадки, коли три високопоставлені священики відмовили канонічного послуху свому архиеп. Олексію. Це прот. І. Карвовський у Дубні, прот. Е. Бачинський у Володимирі Волинському і прот. О. Борецький в Козині. Всі вони не підчинились розпорядженням свого архиєпископа Олексія та заявили, що виступають з юрисдикції волинського архиерея та піддаються під юрисдикцію варшавської митрополії. Вониж вели аґітацію за таку анархічну „ставропиґію" і серед інших священиків своїх округ. Митрополитальна преса довела, що одного з цих анархістів у одіжі священика прот. Карвовського митрополит Денис після того ще й нагородив золотим хрестом з дорогоцінними прикрасами.

Як могло це статися? Пояснення цих проявів анархічного бунту серед духовенства волинської епархії треба шукати у бажанні митрополита Дениса за всяку ціну вернути собі волинську епархію. Що з того, що канони не дозволяють обєднувати в одних руках дві епархії. Митрополитові йде про річ для нього найважнішу: про гроші та про самовладство. Адже це він створив такий стан у Церкві, якого ніде на світі та навіть у російсько-синодальній церкві не бувало. Митрополит Денис розпоряджав усім майном Церкви та всіма її матеріяльними засобами без всякого буджету та без ніякої контролі, так начеби всі матеріяльні засоби Церкви належали до його власної особистої кишені. Що за вакханалія творилася з продажею церковних земель і лісів! Скільки грошей ішло з оподаткування парохій та з Почаївської Лаври, яку між іншим доведено до руїни. Які величезні доходи давали розводи супружеств.

Все це як сон промайнуло. З хвилиною, як митрополит перестав бути волинським архієреєм, треба створювати для Митрополії формальний буджет, на який складались би вплати від окремих епархій. Очевидно, вслід за цим може виринути питання і про контролю. Якже міг без боротьби пристати на це той, хто звик до небувалого самовладства, для кого це самовладство становить його „вірую". З другого боку кажуть, що новий волинський архієрей Олексій не хоче трактувати церковно-богослужбової мови, як засобу русифікації українського населення. Архієпископ Олексій не відкидає постанов Св. Синоду, які благословили живу українську мову в богослуженні, як це цинічно робить митрополит Денис. Так само не буде він поборювати думки про впровадження традиційної української вимови до богослужебного тексту замісць московської, як це фанатично робить митрополит Денис.

І тому митрополит Денис рішився повести війну проти нинішнього волинського архієпископа Олексія. Варшавська митрополія, як повідомляла російська преса, розіслала наказ всім правлячим єпископам, бо незручно було розказувати одному лише волинському архиепископові, про те, що вони не можуть самі, як досі, виконувати свою архієрейську юрисдикцію у відношенні до підвладного їм духовенства. Право переношувати священиків з парохій, право карати або нагороджувати духовенство у всіх епархіях цей наказ хоче присвоїти лише одній митрополії. Словом, митрополит Денис намагається присвоїти собі таку владу, якої у ніякій Церкві на світі нема. Видаючи такий нечуваний, антиканонічний і антиправославний наказ, митрополит Денис рахував на те, що, як його і не вдасться цілковито зреалізувати, то всеж своєю несамовитою очайдушністю цей наказ викличе відповідне враження у архієреїв. Почують вони сильну руку митрополита. А тоді при відповідних кроках можна буде добитись від заляканого Синоду постанови про те, що волинська епархія має вернутися до митрополита. І ось, щоби створити відповідну мотивацію для такої майбутньої постанови, треба викликати анархію на Волині, треба витворити враження, що це архиепископ Олексій своїми невмілими розпорядками викликав непорядки на Волині. І митрополит Денис не завагався перевести в життя свій анархічний наказ, але лише на одній Волині. Не зважаючи на розпорядження архиепископа Олексія, митрополит почав давати священикам на Волині свої відмінні накази. І саме в цьому анархічному наказі Митрополії та його реалізації треба шукати ґенези того бунту, який підняли проти свого канонічного архиерея протоєреї Карвовський, Бачинський і Борецький.

Треба ще додати, що за моральною і матеріяльною допомогою варшавської митрополії ціла російська преса від кількох місяців веде нечувану наґінку на волинського архиепископа Олексія. Рівночасно і російська преса і митрополія ведуть аґітацію за те, щоби волинську епархію знова вернути митрополитові Денисові.

І ось виступили на сцену випробовані майстри темних діл прот. Борецький, Карвовський і К-о. Вони зорґанізували самозванчу делеґацію до Почаєва в часі побуту там митрополита. Зложила вона чолобитну про поворот митрополита на волинську катедру. Словом пішла робота.

А тимчасом митрополит Денис несподівано робить візиту гродненському єпископові Антонію, якого в свій час не один раз переслідував. І ходять чутки, що вже здобув собі його голос для будучої сесії Синоду. Матиме ще за собою голос старенького Теодосія Виленського. А очевидно, що і сам не посоромиться за самим собою голосувати, отже буде мати 3 голоси проти 2-х (архиепископа пинського Олександра та Волинського Олексія). І здійсниться мета: митрополит вернеться на Волинь.

Такі несамовиті річи діються у Православній Церкві завдяки росіянам.

Х. Денисенко.

Міністерство для справ Монґолії.

МОСКВА, 29. XI. ПАТ. Большевицька преса повідомляє, що уряд Манджу-Ко створив нове міністерство для справ Монголії. Першим керманичем цього міністерства буде ґубернатор провінції Чай-Ванґ.

З польської преси.

Інтерв'ю з послом О. Луцьким у „Бюлетині П.-У.“

В останньому, 46-му, з 25. XI., числі „Бюлетину Польсько-Українського“ находимо обширне інтерв'ю редактора того часопису п. Бочковського з послом Остапом Луцьким у справі української кооперації в Польщі. Інтерв'ю появилося, як виходить з першого запиту ред. Бочковського, у звязку з поїздкою делегатів 4-ох українських партій до премієра у справі загрожених прав РСУК-а.

Цікавими й вартісними є особливо такі засадничі вступні уваги українського політика й кооператора:

„...Кожний нарід, навіть у часах сильної інтеренції держави у суспільному житті, сам мусить бути джерелом і творцем своєї культури і свого господарства. Це торкається також т. зв. національних меншин. Політика держави, яка накидує національним меншинам тільки свою власну концепцію їх духової культури і відбирає їм ініціятиву та керму у господарських справах, булаб, на нашу думку, у XX. століттї рівнозначною з політикою денаціоналізації (звертаю увагу, що у нашій дійсності громадські господарські установи є найпевнішою і безпосередньою фінансовою підставою нашої національної культури). Цю очевидну правду признає і польське громадянство і польський уряд супроти поляків в Польщі і тої частини польського народу, яка творить меншини у чужих державах. І ми вже здобули такі щаблі національного розвитку, що не можемо вже погодитися з ролею предмету у нашому збірному житті. Мусимо дбати і дбаємо про те, щоби власним зусиллям втримати культурні, господарські і суспільні власні підстави, без яких не могли би вже нині віддихати. Ми доказали, що ця наша воля не є легкодушною забаганкою. Втримуємося на хвилі европейської науки і мистецтва, вносячи до них власні духові вартости. Так само добре здаємо іспит у творенні нашого господарського життя. З огляду на ментальність українського народу (західно-европейський індивідуалізм із сильним і живим почуттям жертвенности для загального добра, без східно-російського розпливання одиниці у збірноті) та з огляду на нашу соціяльну структуру, кооперація мусить грати в організації нашого господарського життя найповажнішу ролю“.

З черги пос. Луцький подав докладні інформації про стан і характер обмеження українських кооперативних прав, підкреслюючи, що в цілій Галичині, отже і на Лемківщині, РСУК працює від 30 літ та що на північно-західних землях кооперативи організувала Кооперативна Спілка у Києві. „Скрізь на тих землях польська адміністрація вже нас найшла“. Ширше оповідає пос. Луцький про народини ідеї обмежити права РСУК-а на Волині і полемізує річево з тезами кооперативної організації п. Волошиновського на Волині. Кінчає посол Луцький свої вичерпуючі ділові інформації покликом на заяву „Діла“, що остаточне негативне полагодження цієї справи кине велику тінь на всю справу польсько-українських відносин. „Капітал глибокого огірчення у громадянстві це для кожного уряду погана льоката“.

Цікавіші статті у „Бюлетині“.

Коли вже мова про „Бюлетин П. У.“ то слід одночасно бодай зареєструвати кілька цікавих статтей, що появилися там в останніх числах. Передовсім слід підкреслити статтю Леона Василевського п. н. „Фатальна Синтеза“ (ч. 45 з 11. XI.), яка стоїть на тому самому високому рівні знання українських справ, що всі інші публікації того автора. У даному випадку автор доказує тезу, що „сучасна польська опінія про українські справи, опінія позбавлена якихось ширших овидів на майбутнє, творить дивну синтезу трьох чинників: поглядів, що випливають з льокальних суперечностей одної дільниці Польщі, сумних іґноранцій двох інших, та погляду крізь російські окуляри значного відламу польського громадянства“.

У тому самому числі ми бачили ядерну, але дуже влучну наукову відповідь Генрика Улашина ендекові В. Свірському на його іронічні уваги на тему термінольогії „руські“ та „український“, економічну статтю про совітські відносини Івана Липовецького та велику джерельну статтю (підписану ініціялами З. Р.) про відомого українського лікаря-громадянина 70-х і 80-х рр. на Наддніпрянщині Сергія Подолинського.

З чергового (46) числа того часопису треба зазначити обширну, джерельну й дуже цікаву статтю д-ра М. Андрусяка про ролю галичан у релігійній боротьбі на Холмщині. Та стаття надзвичайно цікава не лише для польського читача, бо наводить і пригадує низку фактів, у нас невідомих або забутих.

Знову у тому самому числі, в якому появилося інтерв'ю з послом Луцьким, якийсь читач „Бюлетину“, Сильвестер Горинич, поляк, висловлює цікаві уваги на тему нинішньої меншої активности українського національно-громадського елементу на місцях у Галичині, вважає це явищем перехідним та накликує своїх земляків, що не погоджуються з ендецькими нац.-пол. тезами, конкретизувати свою програму в українських справах.

Діяльність Михайла Грушевського.

III.

(Докінчення.)

ЛЮДИНА, ЩО ОЖИВЛЯЛА ВІДНОСИНИ.

Приїздючи до Петербурга, Грушевський, звичайно спинявся у мене. Це складало нам з дружиною велику втіху у нашому перебуванні на чужині в одірваности від України. Наче сніп проміння падав тоді на наше життя. Бо в тій людині з утлим тілом душа була така многогранна, з таким невичерпаним джерелом ініціятиви й енергії, так перейнята святим неспокоєм, що життєвої її сили вистарчилоб не на одного чоловіка.

Приїзди Грушевського до Петербурга завше оживлювали тутешнє українське життя та вносили щось нове в нього. Ніяка більша справа українська в столиці не обходилася без Грушевського. Помітно посилювалася акція навіть у взаєминах з тими людьми чужинецького світу, з якими ми постійно звязки держали. Бо в тих наших місцевих взаєминах, в обставинах щоденної буденщини, ми якось взаємно приїдалися, а приїзд такої з усякого погляду видатної людини, як Грушевський причинявся до капітального ремонту цілої української акції в Петербурзі. Помимо великої популярности та авторитету, якими оточене було його імя (до його популярности в немалій мірі причинялися і ті несотворені речі, які вигадували про нього чинники російської реакції в пресі, в ріжного рода доносах), він таки справді мав і міг сказати те живе, завше оригінальне слово, що натурально потягає за собою і чин реального діла.

З його приїздом телефон у моїм помешканні не переставав працювати. То Грушевський з кимсь чи хтось з ним умовлялися щодо побачень, праці, друків і т. ін. Мав він діло з людьми найріжнороднішими — і світу наукового, і політичного, і з своїми, і з чужими, і з старшими, і з молоддю, з якою він завше спільний ґрунт знаходив і в справах громадських, і особистих. Він не жив, з горів, і це не тимчасовий був спосіб його життя, а постійний.

БУДЕННА ПРАЦЯ.

До того способу життя пристосовані були його звички, і ми з дружиною пристосовувалися до того підчас його перебування у нас. Вставав він рано і зараз сідав за працю — за писання. Бувши дуже короткозорим, міг писати, коли очі близькі були до паперу, — отже спеціяльно тримали ми для нього низький стільчик дитячий, на якому й сидів він, працюючи, перед бюрком. До сніданку — десь в годині 9-ій — на бюрку вже лежала купка списаних листочків — здебільшого стаття, про яку він умовлявся напередодні з тим чи іншим органом преси або науковим видавництвом. Затим — телефони, чи хтось до нього, чи він кудись. Поміж численними побаченнями встигав побувати в бібліотеці, використати книгу, якої не міг найти в іншому місті, списати чи скоригувати якийсь архівальний документ до біжучої праці. Використати його самого можна було хіба за обідом та обідом або вже увечір, по зборах у нас чи коли повертався з якихось зборів, — тоді поза ділозими оповіданнями про наслідки свого рухливого дня, розсипав іскри добродушного чи їдкого гумору. Але кілька вечорів таки проводили ми разом, без сторонньої перешкоди, і ті вечорі давали матеріялу на рік для всякої праці та нашого з ним листування. Не одно кілька листів його залишилося в мому архіві петербурському, — а писав він, розуміється, не про погоду у Львові чи в Києві.

Надзвичайно жива, рухлива й отверта вдача давала йому можливість просто підходити, навіть у дражливій справі, до психольогії і такої людини, що з засади ставилась до його поглядів неприхильно. Вечірні його оповідання про побачення, які він мав за день, викликали правдивий подив, як він міг знаходити контакт взаємного зрозуміння з людьми найріжнороднішої вдачі, і на хвилинку не сходячи з своїх засадничих позицій. Скромна, неімпозантна, з лагідною усмішкою постать уславленого, страшного „мазепинця“ та мало не гайдамаки в дійсности робила враження завсіди не те, на яке приготовлений був кожний, хто відходив до нього з враженнями від тих упереджених звісток, що подавала про нього реакційна преса та позакулісово нашіптували україножери ріжного типу.

ЛЕГЕНДАРНА ПОПУЛЯРНІСТЬ.

М. С. Грушевський користувався просто таки легендарною популярністю у ворожих українству колах — в лавах російських націоналістів та взагалі реакціонерів. Не кажучи вже про ідейну суперечність між ним та тими його громадськими антиподами, найважливіше тут значіння, очевидно, мало те, що дуже видатною особистістю був він в українському національному житті, надто велику вагу питому складав особистий актив його в тому житті, щоб можна було пройти мимо Грушевського в боротьбі з українством; а що російські чорносотенці всі стріли своєї „ідейної“ боротьби спрямовували звичайно на особи та способом випадів особистих, то не трудно уявити, за яку вдячну ціль був їм видатніший діяч український, особливо, коли з поліпшенням умов громадського життя в Росії, прийняв він безпосередню участь в національній праці російських українців. Не було такого наклепу чи інсинуації в українській справі, що не пришивалиб до зненавидженого російськими реакціонерами імени Михайла Грушевського.

НАГІНКА НА ГРУШЕВСЬКОГО.

Брехливі нагінки на Грушевського не переставали. Ще до війни київські націоналісти взивали начальство, щоб йому заборонено приїздити в Росію. Але спеціяльним обектом обмовної какофонії їх став він з початком війни, коли політичні противники його заповзялися зовсім знищити „мазепинство“. З іменем його звязувано нараду з наслідником австрійського престолу ерцгерцогом Фердинандом у якомусь таємничому замку. В „Кіевлянинѣ“ появилася стаття проф. Юліяна Кулаковського — „Русскимъ людямъ имѣнующимъ себя украинцами“. Тут він подавав, що організація українських леґіонів „подготовлялась при дѣятельномъ и выдающемся участіи“ М. С. Грушевського. „Теперь, — писав цей учений про свого колеґу, — когда его ученики наполнили галицкій легіонъ и бахвалятся пролитіемъ крови русскаго солдата, — теперь обнажаются во всемъ ужасѣ плоды того посѣва, который сдѣлалъ г. Грушевскій. Да образумитъ эта кровь нашихъ „украинцевъ“. Пора имъ понять, что идеи г. Грушевскаго ведутъ ихъ не къ свободѣ, а грозятъ превратить въ навозъ для нѣмецкой культуры“.

Коли Михайло Грушевський прибув до Києва, з великими трудношами, взаконзону, його

арештовано, посаджено в Лук'янівську тюрму, а після вислано до Симбірського. Властиве мали заслати його на Сибір, в Т мську губ., але на прохання членів академії наук, з ініціятиви О. О. Шахматова, місце заслання змінено на Симбірський. Виїхав вітуди в кінці лютого 1915 р.; опісля дістав дозвіл з Симбірського переїхати до університетського міста — Казані.

З Казані перевезено його до Москви, де він залишився до початку революції. Вперше настрій цієї міцної натури тут заломався. В листах його забреніли які сумні нотки, що я мусів аж пристидати його. Він на це відповів, що я не так його зрозумів. Зтих настроїв почалися з революцією великі соки в протилежний бік, що завели його дуже далеко.

О. Лотоцький.

Велика дискусія про збросння Німеччини.

ЗАЯВА УРЯДУ В. БРИТАНІЇ.

ЛЬОНДОН, 29. XI. ПАТ. У палаті громад відбулася велика дискусія над зброєннями Німеччини, яку розпочав Черчіль обвинуваченням Німеччини. Черчіль звернув увагу на величезну розбудову повітряної фльоти Німеччини і в найчорніших барвах змалював небезпеку для В. Британії перед озброєною Німеччиною.

ЗАЯВА ВІЦЕПРЕМІЄРА БОЛДВІНА.

Віцепремієр Болдвін відповів, що британський уряд не втратив надії довести до підписання загальної конвенції про розброєння.

ПОКЛИК ДО НІМЕЧЧИНИ.

З черги Болдвін звернувся з покликом до Німеччини, щоби призадумалася над тим, що скаже. Бесідник критикує положення в Німеччині, вказуючи на трудноші в наладнанні контакту між диктатурою і демократією. Диктатура послуговується людьми з меншим досвідом і невідповідними методами діяльности. Тому співпраця з диктатурою не така проста.

Болдвін критикує німецьку політику від приходу Гітлера до влади і вказує на відємні наслідки тієї політики в Европі. Німеччина внеможливила міжнародню співпрацю в Женеві.

ЗБРОЄННЯ НІМЕЧЧИНИ.

Спиняючись над інформаціями про зброєння Німеччини Болдвін підкреслив обективно, що на його думку джерела інформацій про зброєння Німеччини перебільшені і суперечні. З конкретних вісток, які має британський уряд про зброєння Німеччини, слід підкреслити три факти: 1) переміна 100.000 армії з довголітньою військовою службою на 300.000 армію з коротким речинцем військової служби; 2) бюджет Німеччини на військо цього року 172 міліони; 3) на основі вісток англійського уряду, яких джерело заслуговує на увагу, загальне число літаків Німеччини доходить від 600 до 1.000. Справді тяжко устійнити точне число літаків, але знавці кажуть, що число 600 літаків зближене до дійсности. Інші вістки про створення військового летунства перебільшені. Слід тільки ствердити, що продукційна можливість летунського зброєння значно зросла в останніх 6-х місяцях. Видатки бюджету на летунство зросло зі 78 на 210 міліонів марок.

ПОВІТРЯНА ФЛЬОТА В. БРИТАНІЇ.

Обговорюючи повітряні сили В. Британії Болдвін підкреслив, що з військового погляду важне не тільки загальне число літаків, але в першу чергу кількість літаків готових до бою. Таких літаків Б. Британія має 890, в самій Англії 690. Крім того в найблищих двох роках В. Британія будує ще 300 літаків. Крім того британська авіяція має великі запаси літаків.

Нема ніяких причин счиняти алярму і сіяти паніку. В. Британії не загрожує тепер ніяка безпосередня небезпека. Одначе уряд має обовязок передбачувати майбутність; саме про цю майбутність люди журяться. Тому добре було би устійнити точні дані про стан зброєнь поодиноких держав.

НОВІ ВИДАТКИ НА РОЗБУДОВУ ЛЕТУНСТВА.

Опісля Болдвін обговорив рішення англійського уряду про збільшення військового летунства в останніх місяцях і заявив, що в лютому 1935 р. уряд буде домагатися від парламен-

Обвинувачення Мадярщини.

ЖЕНЕВА 29. 11. ПАТ. Делеґат Югославії Фотіч передав учора пополудні генеральному секретареві Ліґи меморіял у справі відповідальности Мадярщини за піддержку терористичної акції проти Югославії.

Меморіял написаний на 78 сторінках машинового письма, обіймає 48 документів і 18 фотографій. На вступі обговорює початок терористичної акції проти Югославії і створення спеціяльних таборів для терористів.

Еміґрантів Югославії, по переході на Мадярщину, затримувала влада. Шефи терористичних орґанізацій розслідкували кілька днів минуле еміґранта і ціль його приїзду на Мадярщину. Опісля відсилали їх до таборів. Меморіял закидає мадярській владі допомогу терористам при нелеґальній пересилці зброї і вибухових матеріялів до Югославії. Югославія впевняє, що мадярська влада не могла не знати про ціль і методи праці терористичних орґанізацій на Мадярщині. Члени тих орґанізацій ходили у військових однострюях і вправляли зі зброєю. Югославянський уряд кількома наворотами повідомляв мадярський уряд про ці факти. Мадярщина давала терористам і підозрілим типам з Югославії мадярські пашпорти.

Меморіял обговорює справу фондів, якими диспонувала терористична орґанізація і висловлює думку, що вони були за великі і тому перевищали спроможність приватної орґанізації. Також кількість зброї і вибухових матеріялів, якими диспонувала терористична орґанізація, була така велика, що годі собі уявити, щоби можна їх було здобути без допомогиззовні.

Меморіял аналізує дипльоматичну кореспонденцію Югославії з Мадярщиною у справі терористичної акції і доходить до висновку, що мадярська влада систематично відмовлялася співпрацювати у вишукуванні злочинців на Мадярщині. Що по вбивстві короля мадярський уряд передав урядові Югославії список осіб з Югославії, які замешкали на Мадярщині. У цім списку було двох спільників убивника короля у Марсель, але з допискою, що пропали від вересня ц. р. Меморіял подає підсумки терористичної діяльности. В роках 1929 ро 1934. терористи виконали на території Югославії 20 замахів.

За атентат у Марсель Югославія скидає відповідальність на Мадярщину з трьох причин:

1) На території Мадярщини вибрано вбивника з поміж терористів, вишколених у спеціяльних таборах;

2) Убивник виїхав до Марсель з мадярським пашпортом;

3) Атентат у Марсель був наслідком терористичної акції інспірованої і піддержуваної на Мадярщині.

Тому Югославія обвинувачує Мадярщину за спричинення атентату у Марсель.

—o—

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 1. ГРУДНЯ 1934.

Д-Р ЕВГЕН ОЛЕСНИЦЬКИЙ. 36

СТОРІНКИ З МОГО ЖИТТЯ.

Та рішив справу Володимир Барвінський. Він заявив, що як довго часопис не буде мати 300 передплатників, буде його редагувати зовсім безінтересовно. З уваги на таку абнеґацію мусіли опоненти уступити. Кожний знав, що Барвінський не має ніяких засобів, удержується лише з платні адвокатського конципієнта і обнявши редакцію, мусітиме і це місце стратити. А коли він так багато ризикує, то просто соромно лякатися цілій громаді ризика, звязаного з видавництвом. Отже принято з подякою оферту Барвінського і справа видавництва була рішена.

Йшло тепер про назву часопису і про те, хто буде його як редактор підписувати. Барвінський був відомий як ряний українець, фонетик і непримирний ворог москвофілів, а відносини були такі, що позицію ту можна було добувати лиш поволи, шляхом концесій, не виходячи відразу на отверту боротьбу. Так тоді думала народовецька громада і їй видавалося неможливим виступати відразу з отвертим шоломом та з фірмою Барвінського. Йшло про вишукання „Strohman-а“.

Вкінці погодились на старого Михайла Коссака, людину без визначної марки, більше безпартійного. А щодо назви принято предложення тернопільських русинів, щоб часопис називався „Діло“ (Дѣло).

Перед святочними феріями зібралася молодь у кімнатах „Лихваря“. Прийшов Барвінський і в ширшій промові виявнив ціль і програму „Діла“ та просив підтримати його агітацією на провінції. Хоч у кругах молоді, особливо тої частини, що стояла в таборі Франка, не було особливих симпатій до Барвінського, однак всі відчули потребу цього видавництва і прирекли свою поміч. Підчас різдвяних ферій розвели ми велику агітацію. Я уживав у Гусятинщині всіх можливих фортелів і способів, щоб руґувати „Слово“ і вводити „Діло“ — і в тій ціли надуживав навіть поваги і деканського авторитету мого батька. Щодо деяких дуже „твердих“ священиків, яких ніяким способом не можна було переконати, то я входив у порозуміння з податливішими членами їх родини і намовляв їх, щоб вони тайком відсилали „Слово“ retour, хоч воно було передплачене і робили це так довго, доки дотичний священик не розлютився й ображений на „Слово“, яке навіть за гроші не хотіло до нього приходити, покидав його, а відтак з недостачі іншого руського часопису мирився з „Ділом“. Акція йшла успішно і далеко скорше, як лякалися наші песимісти. Число передплатників перевищило вже в першім місяці 400. Показалося, що між передплатниками „Слова“ було багато таких, що передплачували його не як прихильники політичного напряму, тільки тому, що іншого руського часопису не було; такі зовсім охотно перейшли до „Діла“. Зрештою „Слово“ навкучилося багатьом не лиш з причини свого напряму, але й тому, що було дуже лихо редаговане.

„Діло“ почало виходити з новим роком 1880. під редакцією Володимира Барвінського. Крім того був лиш один постійний редакційний політик — Іван Белей, тоді укінчений правник; зрештою помагали добровольці безплатно. Політичні статті писав між іншими Качала. В першім числі була його програмова стаття під наголовком: „Теперішна пора, а Русини“. Але найзнаменитішим придбанням був перший тоді у нас економіст, Володимир Навроцький, який вже в першім річнику помістив кілька дуже цінних праць економічного змісту, між іншими критику нашої податкової системи під наголовком „Подвійна крейдка“, що зробила серед загалу дуже велике враження. Я вже від першого числа переклав до фейлетону повість Діккенса „Святий вечір“ з німецького тексту. Тому, що герой повісти зветься Скруч, Володимир Барвінський, хотячи мати все заздалегідь готовий манускрипт, звик був, коли лиш мене де побачив, кликати за мною „Скруч“, — упоминаючись цим способом за рукопис. З цієї причини найближчі мої товариші почали мене звати „Скручем.“ (Далі буде.)

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ.

У фейлетоні „Сторінки з мого життя“, поміщеному в „Ділі“ ч. 321 з 29. XI., пропущено в передостанньому уступі кілька слів, через що дотичне речення вийшло зовсім незрозуміле. Воно має виглядати так: **Ми апелювали до товаришів, щоби приготовлялися до доцентури, та один лиш Кость Левицький піднявся приготування до доцентури з цивільної процедури; та й це було без успіху, бо польські професори його не допустили до того.**

ту додатковий бюджет на ці видатки. На думку бесідника, коли Німеччина збільшує летунство, то ані нині, ані за рік не дорівнає англійському летунству. Слід підкреслити знамениті вислідн, до яких дійшло військове летунство В. Британії. Запевнив, що теперішній уряд не допустить до обниження летунства у відношенні до інших держав.

ПОКЛИК ДО СПІВПРАЦІ.

Вкінці Болдвін накликував Німеччину до міжнародньої співпраці. Бесідник згадав, що на основі вісток у Німеччині панує зневіра і неспокій. Німеччина, відмежувавшись у Женеві від інших держав, зосередила цілу свою енергію на внутрішній господарській відбудові. Німеччина повинна собі освідомити, що господарський розвій залежить від торговельної співпраці зі сусідніми державами. Болдвін закінчив свою промову сподіванням, що його слова знайдуть відгук у Німеччині і доведуть до віднови переговорів з іншими державами і до міжнародньої співпраці.

БЕРЛІН, 29. XI. ПАТ. Текст заяви британського уряду предложив британський амбасадор у Берліні Філіпс міністрові закордонних справ Нойратові. Тому ця заява не заскочила канцлера Гітлера, бо він уже заздалегідь знав її зміст.

ПРОМОВА ЛЬОЙД ДЖОРДЖА.

ЛЬОНДОН, 29. XI. ПАТ. У дискусії над справою зброєнь забрав слово Льойд Джордж, який підтримав висновки Болдвіна. Бесідник підкреслив, що заява Болдвіна розгенила небо зажарене міліонами саранчі німецьких літаків, які в кожній хвилині можуть обернути Льондон у порох. Ці слова, пародія грізних пророцтв Черчіля, викликали загальний сміх між усіми послами. Льойд Джордж заявив, що ніяка англійська політична партія не бажає ослабити В. Британії. Тому постанови уряду, які мають на меті зміцнити оборону британських островів, найдуть одноголосно піддержку усіх політичних партій.

Заява Болдвіна, виголошена зі спокоєм, зробила велике враження. Болдвін ні словечком не згадав про нарушення Німеччиною військових клявзуль версайського трактату. Навпаки Черчіль закидав Німеччині явне потоптання версайського трактату. У кулюарах посли висловлювали сподівання, що промова Болдвіна викличе велике враження у Німеччині і спонукає Гітлера до відповіди, яка буде зворотною точкою у теперішній ситуації.

Присилайте передплату!

Енунціяція п. Перацького

в справі перенесення зі Львова до Варшави Державного Видавництва Шкільних Книжок.

Систематичне забирання зі Львова та із східньо-галицьких міст до Варшави публичних установ та варстатів праці викликало серед цілого громадянства велике занепокоєння. Занепокоєння це виявляється численними вічами й зборами не лише робітництва, яке стає в обороні своїх варстатів праці, але й економічних та суспільних установ, промислових та ремісничих цехів, а також і наукових інституцій.

До цілої низки вже забраних до Варшави суспільних установ прийшло тепер забрання зі Львова до Варшави Державного Видавництва Шкільних Книжок. Це вже долляло оливи до вогню.

В обороні цієї інституції, що існувала у Львові повних пять десятків літ (пів століття!), станули не лише заінтересовані в ньому підприємства та поліграфічні промисли, але й інтелектуальні установи. Досить згадати, що свій протест проти забрання зі Львова до Варшави згаданого Видавництва поклали й вищі наукові інституції з ректорами на чолі, куратор Львівської Шкільної Округи, Торговельно-Промислова та Ремісничa Палати, Корпорації й Цехи поодиноких промислів і т. д. Всі одноз̆гідно протестували проти зубожування Львова та східно-галицьких міст.

Найрізкіше та найсильніше зареагували робітники поліграфічного промислу, як друкарі, переплетники, літо- й хеміграфи, помічничий персонал і т. д. Вони то уладили двогодинний протестаційний страйк, про якого хід „Діло“ у свому часі писало; уладили величезне, як на Львів, протестаційне віче, на якому поставили домагання здержати дальше забирання до Варшави публичних установ і варстатів праці, з яких живуть як вони, так і їхні рідні.

На поміч поліграфічним робітникам прийшли робітники всіх львівських професійних союзів, які на свому вічу, що відбулося в цій справі дня 18. листопада, проголосили гострий протест проти централістичної політики Варшави. Заповіли вони дальшу боротьбу, яка має виявитися в формі ґенерального страйку всіх львівських робітників.

Значить, протест проти зубожування Львова та східно-галицьких міст є загальний.

Очевидно, що влада та дотичні чинники мусять числитися із настроями всіх верств громадянства, що концентруються в однім: рятувати варстати праці

*

Дня 26. листопада ц. р. б. віцеміністр освіти, а тепер начальний директор Держ. Видавництва Шкільних Книжок, п. Казимир Перацький, — що в справі того Видавництва приїхав до Львова, — запросив до себе на конференцію представників поліграфічних промислів і представників виключно тільки польської (!!) преси.

П. Перацький у довгій енунціяції представив справу перенесення згаданого Видавництва зі Львова до Варшави. Сказав він, що централізація є потрібна з державної точки погляду, що Видавництво Шк. Кн. вже перенесене до Варшави на домагання міністра освіти Вацлава Єнджеєвича, що продукція у Варшаві дешевша ніж у Львові, і т. д. і т. д. Словом, справа пересуджена і нема більше про що говорити.

Як деяку рекомпенсату для Львова, п. Перацький обіцяв полишити у Львові **відділ** Видавництва; частина робіт виконуватиметься також у Львові, оферти на роботи будуть розписувати і в Варшаві і у Львові.

Енунціяція п. Перацького, нанизана обіцянками не вдоволяла ні представників підприємців ні робітництва, тимбільше, коли п. Перацький заявив, що за всі ті пляни він ручить так довго, як довго він стоятиме на чолі Видавництва... Вони довго полемізували з п. Перацьким, вказуючи на велике знищення, яке варшавські централісти спричинюють місцевим мешканцям взагалі, а заінтересованим промислам зокрема.

Представник Окр. Комісії Професійних Союзів і Української Професійної Комісії, п. **Буняк**, згадав м. ін. про українське шкільництво та про недостачу й дорожню українських шкільних книжок. П. Перацький заявив на те, що маґазини Видавництва так заповнені українськими книжками, що ледви чи за кілька років треба буде їх друкувати... А щодо дорожні українських книжок, то винні тому замалі наклади... Впрочім, від 1. січня 1935 р. українські шкільні книжки так заявив п. Перацький — значно полешевіють...

Ціла та конференція закінчилася тим, що Державне Видавництво Шкільних Книжок вже дефінітивно перенесене до Варшави; у Львові залишиться відділ Видавництва, що буде обіймати частину українських і польських книжок; оферти на виконування друкарських і переплетничих робіт будуть розписувати у Львові і в Варшаві; до оферт зможуть приступати лише зорганізовані в цехи підприємці, що затруднюють у себе лише зорганізованих у проф. союзах робітників (себто цінникових робітників); Львів не буде покривджений, а навпаки, ще більше заробить...

Так представляється епільоґ боротьби львівських поліграфічних підприємців і робітників за задержання у Львові Держ. Видавництва Шкільних Книжок.

НАШІ МУЗИЧНІ БОЛЯЧКИ.

У 307 і 308 ч. „Діла“ помістив д-р Н. Нижанківський під повищим наголовком низку міркувань, що неодному з читачів мимохіть насунули питання, яка їх ціль. Бо колиб шан. автор поставив справу ясно і вказуючи на „болячки“, рівночасно подав способи, як їх лікувати, тоді можна булоб або ті поради без застереження приняти, або про них подискутувати, або в якийсь інший спосіб пошукати „ліків на болячки“. А так вийшло якось „по нашому“. Ще одна зайва сльоза над нашою малокультурністю, ще одно сентиментальне нарікання на всіх і на вся, яке промине безслідно, а ми й дальше житимемо „своїм життям“.

НЕ МОЖНА ПЕРЕЙТИ ДО ДЕННОГО ПОРЯДКУ.

І тому вважаю, що не можна перейти до денного порядку над порушеними в тій статті справами, тимпаче, що для скріплення своїх тез представив автор у дуже невідрадному світлі діяльність наших музичних товариств і хорів, зокрема хорів „з міста“. І хоч уважаю, що прилюдна дискусія у пресі про такі справи мало доцільна, а багато кращі наслідки далоб обміркування їх у крузі людей зацікавлених тими справами і щойно згодом видвигнення деяких оправданих побажань і вказівок та оголошення їх у пресі, то всеж таки рішаюся докинути до тих міркувань кілька критичних завваг для добра порушуваної справи, що в коментарях читачів, про які доводиться чути, виглядає дуже ріжно.

ЩЕ ПРО ДОБРОДІЙНІ КОНЦЕРТИ.

Найбільшими „болячками“ нашого музичного життя вважає автор т. зв. „добродійні концерти“, працю чи радше брак усякої праці виділів музичних товариств, діяльність співочих товариств та ще „щось“, про що ясно не висловлюється, а що на кожному місці дає пізнати й чого легко догадатися, а саме: „неоправдані“ вимоги громадянства, щоб музики-фахівці брали участь у деяких концертах чи іншій фаховій праці безплатно.

Пригляньмося тим усім справам критично.

Усі т. зв. добродійні концерти вважає автор одним великим непорозумінням і називає їх іронічно торговлею мішаними товарами, наводячи цілу низку причин, чому вони так виглядають. Якже зарадити лихові? Чи не повехатиб взагалі такі недоцільні й компромітуючі імпрези? Мабуть кожний, що орієнтується в життї нашого громадянства, скаже: „Ні!“ Тоді треба усунути всякі недостачі, а одиноко правильний шлях до того: „втягнути до співпраці в їх аранжуванні музиків-фахівців.“ Але як? Тут уже відповідь автора зовсім ясна: **заплатити!** І ту думку поділяє більшість музиків-фахівців, обєднаних у „Супром-і“ (Союз українських професійних музик), що навіть у цій справі приняли окрему ухвалу, по думці якої кожний член „Супром-у“ повинен засадничо за участь у музичних імпрезах чи іншій фаховій праці вимагати заплати і щойно у виімкових, оправданих випадках Рада Союзу може його від цього звільнити. Як кажуть поінформовані, ухвалено навіть окремі такси, тобто „сталі ціни“, а тим членам, які попробувалиб „зломити солідарність“, грозить навіть виключення з Союзу.

ЧИ В ТОЙ СПОСІБ „ПІДЛІКУЄМО БОЛЯЧКУ?“

З тою засадою чи пак ухвалою мусять рахуватись аранжери всяких музичних імпрез. Колиж хто орієнтується, які доходи приносять тепер усякі імпрези, як часто (на жаль) при їх помочі стараються аранжери „вижебрати“ в культурний спосіб гріш від громадянства на найконечніші громадянські потреби, то легко вгадати, як багато з аранжерів таких імпрез зрезигнує із участи в них членів „Супром-у“ і пошукає іншого виходу. Чи в той спосіб „підлікуємо болячку?“ Одно певне, що коли автор та інші члени „Супром-у“ в той спосіб хотіли ту справу поставити краще, то зроби так, як той лікар, що вийшовши зпід селянської стрі-

Місяць грудень -- місяцем календаря „Криниця“

хи та вернувшись по студіях у своє село, бачив очима лікаря ріжні недостачі гігієни серед його мешканців і мав може й добру волю їм зарадити. Та коли селяни приходили до нього за радою, тицяв їм під ніс картку з написом „сталі ціни“. І діждався того, що селяни звернулися до знахорів, а йому залишилось нарікання на їхню малокультурність. Не розумію добре цілі, в якій автор кинув камінчиком на виділи музичних товариств, які на його думку сплять сном блаженних. Він-же сам є членом виділу Музичного Т-ва у Львові і є співвідповідальний за його працю, зокрема мусить признати, що члени того виділу ніколи не робили ніяких перешкод фахівцям-музикам в аранжуванні музичних імпрез, а навпаки: помагали в кожнім окремім випадку. Тож мабуть той заміт має радше характер „стилістичної прикраси“. Коли ж у тому заміті криється якась ціль чи думка, то треба висловити її ясно.

Іларіон Гриневецький.

(Докінчення буде.)

—o—

Облуда большевиків.

Рішення центрального комітету для замилення очей.

МОСКВА, 29. XI. ПАТ. У днях від 21. до 28. жовтня ц. р. радив центральний виконавчий комітет і між іншим рішив скасувати від 1. січня 1935 р. карткову систему на хліб, муку і крупи. Зате підвищено ціни на ці харчеві продукти. Комітет запевняє, що від 1. січня 1935 р. буде відповідна підвишка заробітків робітників і службовиків. Одночасно в першім чвертьріччі 1935 р. повстане 10.000 крамниць з печивом. Офіційний комунікат пояснює цю постанову тим, що держава має потрібну кількість збіжа і достарчить населенню хліба без карткової системи. Другим рішенням центрального комітету партії є підпорядкування сільських політичних виділів районовим партійним комітетам.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— У Берліні відбулися знову демонстрації студентів техніки проти подій у Празі.

— Кортези рішили 170 голосами проти 20 видати колишнього премієра Азану судові.

— Президент Болівії Саляманка враз з новим президентом Тамахо і двома синами та міністром попав у полон парагвайським військам.

— Ректор німецького університету проф. Ґросер подався до димісії.

— Президентом сенату у Данціґу вибрали д-ра Ґрайзера, бо дотеперішній президент Равшнінґ уступив.

— Литовський міністр закордонних справ Лозорайтіс виїхав до Таліна на нараду міністрів закордонних справ прибалтійських держав

Як фабрикуються декларації за польською мовою навчання в народніх школах.

В Розджаловичах, рудецького повіту, крім управителя школи поляка з 2 дітьми і двох жидівських родин решта населення українська. Та проте 2-клясова школа утраквістична. В грудні мин. року підписали всі родичі (крім учителя поляка) 68 декларацій за 121 дітей за українською мовою навчання і 28. грудня 1933. р. доручили їх шкільному інспекторові в Самборі. Дотепер нема ще рішення, яка буде школа: українська чи утраквістична. Управитель школи ворожив, що буде утраквістична, все населення, що українська.

Аж ось рожджаловяни довідалися перед кількома днями, що до шк. інспекторату вплинуло також 13 декларацій за 25 дітей, з домаганням польської мови навчання в школі і то від таких родичів, що вже підписали в гром. уряді декларації за українською мовою навчання. Зробився в Розджаловичах крик, хто то міг пошахрувати їх підписи. Але довідалися ще, що декларацію підписав один, що помер 1929 р., один що того року виїхав до Франції й один, якого нема і не було в селі. Інші підписані крім управителя школи, зійшлися до війта і підписали письмо до міністерства віроісповідань та освіти того змісту, що вони ніколи й ніяких польських декларацій не підписували, ані нікого до підписання не уповажнили, тому просять вирішити якнайскорше їх прохання і завести українську мову навчання у школі в Розджаловичах. Крім того просять наказати Кураторії Львівської Шк. Округи зарядити доходження, хто то вніс до шкільного інспектора в Самборі пофальшовані декларації і хто ті декларації пофальшував, та винних віддати в руки справедливости.

Подібне сталося було м. ін. в Болозві Долішнім, де пофальшовано підписи на польських деклараціях, що ствердив шк. інспектор п. Венжиняк, але там за винними ані не шукали, ані їх н найшли.

Шлюб князя Кенту.

Міліон осіб на весіллі. — Ціна місця від 3—11 фунтів. — 15.000 поліцистів.

ЛЬОНДОН, 29. XI. ПАТ. Нинішній шлюб кн. Кенту з грецькою княжною Мариною почався великим походом із Бекінґгемської палати до ігуменату Вестмінстеру. Вже в 10. год. мури ігуменату заповнилися до останнього місця юрбою публики. Трибуни, побудовані перед ігуменатом, заняли до останнього місця. Найдешевше місце коштувало три фунти, найдорожче одинацять фунтів. Перша їхала золота карита, запряжена 4 білими кіньми, в якій сиділи король Юрій, королева Марія та данський князь Вальдемар, старенький вуйко короля Юрія. Кариту ескортував швадрон королівської ґвардії. Другою каритою їхали норвеський король і королева та данський великий князь. У третій кариті сиділи: бувш. грецький король Юрій, реґент Югославії кн. Павло та мати княжни Марини вел. княжна Олена. В четвертій кариті були дворяни. Рівночасно виїхав із палати в Ст. Джемс другий почот із кн. Валії, князем Йорку та кн. Кенту попереду. За цими каритами їхали маршали їх двору. Третій почот виїхав із палати Бекінґем в год. 10.46. У пишній отвертій кариті, ескортованій швадроном королівської ґвардії їхала молода, княжна Марина, з батьком, грецьким князем Миколою. Здовж усієї дороги уставились шпаліри війська, бувш. комбатантів, орґанізацій і т. п. Остання приїхала до ігуменату кн. Марина, яку в церковних воротах привитали анґлійський король і королева. Молода війшла до церкви з вісьмома дружками. Шлюб давав кентенберійський архиєпископ.

ЛЬОНДОН, 29. 11. ПАТ. На весілля зїхалося до Льондону з усіх міст В. Британії ок. міліон осіб. Вулиці, що ними переїзджав весільний почот заповнили величезні маси народу, м. ін. більшість жінок. Порядок удержує 15.000 поліцистів.

Вечір народньої ноші.

Дня 4-го грудня орґанізує львівська „Захоронка“ і „Кооператива Народнє Мистецтво“ вечір народньої ноші в салях „Народнього Дому“ в год. 8. веч. Мета цього вечора показати нашій інтеліґенції одяги з ріжних околиць нашої багатої землі, і звернути увагу на ріжниці стилю, кольорів і застосування їх до буденного вжитку. На цьому вечорі наші пані появляться в ріжних цих одягах, поруч іншої публики, що прийде в інтеліґентських сукнях. Всі народні одяги будуть узяті з самих народніх джерел, витягнені із старовинних скринь і схованок, нераз зовсім забутих, глухих закутин нашого краю. Неодин, що хотів би побачити такий огляд строїв, мусів би цілими тижнями, а то й місяцями їздити по селах, витрачуючи на це сила часу та коштів.

Слід зазначити, що такий огляд обійме не тільки теперішні одяги, але і минулі з історичної давнини, між іншим буде на вечорі виведена гаґілка у старославянських строях ще з княжої доби.

Показ народніх строїв буде одною з точок програми, в яку ввійдуть народні співи (лемків-

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 1. ГРУДНЯ 1934.

О. ГОРИЦВІТ.

ҐРАНІТ.

— І далеко ще до цього села С.? — питаю фірмана, що перед великою ковбанею на доріжці стримував коней.

— Та ще трохи! — відказує фірман. — Воно гостинцем і наженеш, та казали пільною на села, от і їдемо. І конина замучиться, тай чого доброго і виверзути можна!

— А казали, що це недалечко, навіть милі дороги не має!

— Хе, хе, хе!... — засміявся фірман. — Так тільки кажеться, а воно таки й кавалок від світа!

Обминули ковбаню і коні підтюпцем побігли вперед. Минали поля, гайки, горбочки і глибокі яруги, село, ще одно село, аж над вечором добилися до цілі. Вузькою болотнистою доріжкою віхали між хати. Хоч густо стояли вони одна при одній, та чистенькі, вибілені, і позамітані подвіря. Все редині села гарний дімок, один, другий. Тут кооператива, там шадниця. Кількох людей ішло, кількох виходило. Їдемо далі, аж при доріжці жидівська, розвалена хатина з вивіскою тютюневої крамниці.

— Вступи, братіку, та купи папіроса! — кажу до фірмана.

Забіг, та скоро вернувся. „Нема!“ — каже.

— Та було купити хоч цих гірших!

— Нема ніяких! — відказує фірман, сідаючи на віз. — Казав жид, що на другий тиждень привезе.

Цікаво мені було. Як це? В цілому селі і папіроски немає? Так щож! Село — трудно!

Минули ще кілька хаток, аж і приходство, де я мав діло. Широке подвіря, кілька будинків, невеличка хата, а коло неї висока, самітна сосна. Витяглась струнко вгору, розхитувала верхівям та начеб собі дивувалась, де тут взялася.

З порога хати виглянула служниця і зникла. Я зліз з воза і пустився до хати. Тільки увійшов у сінки, як напроти вийшов о. парох. Середнього росту, старенький понад вісімдесятку, сивий, в чоботях і витертій, помнятій, довгій блюзі. Представились, привітались.

— Ви курите? — так і починає розмову.

Старенький догадався і хоче мене потрактувати папіроскою — подумав я. Але чому так відразу і скоро? Чи не завзятий який курець, що починає вже в сінях? Дав я вминаючу, недбалу відповідь.

— Зараз, зараз! Прошу до канцелярії! — сказав до мене і завернув до кухні, щоби служниця відчинила від середини. За хвилину відчинилися двері і старенький попросив мене до хати.

— Ви курите? — питає мене вдруге.

— Та курю! — відказую вже для відчіпного. — Але це не важне, бо я до вас в іншій справі. Ще не знаєте, чого я приїхав.

— Бо як ви курите, — каже старенький, — то ми вже не погодимося! Ми вже вороги! — і махнув рукою.

— Як це? Так і відразу?

— Бо я тридцять літ уже тут борюся з тютюном! Я всю молодість, всю силу вложив у цю боротьбу.

Це трохи збентежило мене. Та постава і завзятість старенької людини припали мені до серця. Пізнав, що маю до діла з людиною великої сили волі, незломного характеру і життєвої ініціятиви. Усміхнувся я і кажу: Та хоч я курю, але не такий я вже завзятий курець, щоб за тютюном обстоювати...

— То сідайте! — усміхнувся радий старець, та знову перепросив на хвилинку. Відійшов до сусідньої кімнати і вернувся причесаний, у чистенькому комірці, та новій, довгій, чорній блюзі.

Почали ми про всякі свої справи, та швидко мій господар зійшов на тютюн. Оповідав про те, як нікотина нищить здоровля та майно і скільки людей у селі заощадило грошей відкладаючи те, що було би пішло з димом.

(Докінчення буде.)

ські пісні), які відспівав п. Оларка Бандрівська, дитячі народні танки, стилізований полтавський танок, який виконав п. Оларка Нижанківська. Крім цього на вечорі вибере окреме жюрі „типову" українку і призначить кілька нагород за найкращі стилеві жіночі одяги.

Вечір крім добродійної цілі (весь дохід на бідних дітей, якими опікується „Захоронка"), має на меті звернути увагу нашої інтелігенції на найкращі зразки народньої ноші, щоб впровадити їх на українську сцену і на балеву салю

—o—

Мін. Бенеш сам зрезигнував з проводу.

ВАРШАВА, 29. 11. ПАТ. Чехословацьке посольство заявляє: Тому, що в польській пресі появилися неточні вістки, чехословацьке посольство повідомляє, що мін. Бенеш зрезигнував з власної ініціятиви з проводу Радою Ліґи на тих засіданнях, на яких будуть розглядати жалобу Юґославії. Мін. Бенеш зрезигнував скоріше, ще перед зголошенням петиції мадярського уряду.

—•—

Ірляндці вже не будуть британськими горожанами.

У парляменті вільної ірляндської держави закінчили друге читання закону про ірляндське горожанство. При кінці дискусії промовляв премієр де Валера. Він сказав, що як закон війде в життя, ніодин ірляндський горожанин не буде британським горожанином.

—o—

Промова мін. Саймона.

ЛЬОНДОН, 29. 11. ПАТ. Підчас дискусії у палаті громад мін. Саймон заявив, що промова віцепремієра Болдуіна не була тільки заявою уряду, бо уряд вже від довшого часу спеціяльно займається цими справами. Зміст тієї промови британський уряд закомунікував Німеччині, Франції, Італії і Злученим Державам з точним поясненням. До такої поведінки дійшло тому, що Болдуін заторкнув не тільки англійсько-німецькі справи, але також европейську і світову. Така поведінка розвіє багато підозрінь і вияснить непевну ситуацію. Така повість причиниться до створення нової ситуації.

Відповідаючи на питання з якими внесками уряд звернеться до інших народів у справі зброєння мін. Саймон заявив, що уряд бажає довести до порозуміння у справі розброєння на основі низького рівня. Колиж це не вдасться, то В. Британія буде старатися довести до договору на основі можливо найнижчого рівня, який можна буде вдержати. Ми є прихильниками обмеження і управильнення зброєнь у протилежности до зброєнь, які не підлягають обмеженню.

Поправки Лейбур Парті до внеску Черчіля палата послів відкинула 276 голосами проти 35. Черчіль взяв свій внесок назад і палата без голосування приняла адресу у відповідь на промову короля.

НОВИНКИ

— **Нападають на українську шкільну молодь.** Від одного з батьків нашої рідношкільної молоді дістаємо такого листа: Мій синок ходить до школи ім. Шевченка при вул. Супінського, та хоч то вже дорослий хлопчина (11 літ), мушу з ним щодня ходити аж до шкільної брами, а в год. 1 мушу вичікувати на нього під школою, бо дитина вернулаб до дому з розбитою головою, тому, що на дорозі біля Цитаделі, ховаючись по завулках і поза паркани, засідаються на нашу дітвору польські ученики зі школи Магдалини, та атакують їх камінням, палками, а то й руками і ножами, коли їх більший гурт, а наш знайдеться лиш один на дорозі. Мій синок приходить до дому посиничений, заболочений, з повідриваними ґузиками і не хоче йти ранком до школи, якщо я не можу його відвести. Одного разу вернувся до дому в годині 3, бо мусів тікати перед бандою напасників через Стрийський парк, де заблукався і щойно після 2-годинної блуканини дістався до хати. Трамваєвих знижок наші діти не мають, а на повні білети мене не стати і день в день мушу ходити пішки з дитиною до... школи.

— **Вовки на Гуцульщині.** В околицях біля Жаб'я і Чорногори появилися масово вовки, загрожуючи не тільки худобі, але й людям. Недавно полонинами на південний схід від Чорногори об'їздила наукова комісія, зложена з кількох ботаніків. Підчас нічлігу пропав один кінь. На другий день знайшли з нього тільки кістяк, обгризений вовками. Тому гуцули пильнують цілу ніч своїх коней перед вовками й палять довкола вогнища, щоби їх відстрашити. Туристичні виправи пускаються в гори тільки озброєні та більшими гуртами. Лещетарам теж небезпечно показуватися одинцем.

— **Скритовбивчий замах на лікаря.** Лікаря з Топорова пов. Радехів, д-ра Ів. Собашка покликано до хорого в Переволочній. Коли пізним вечором він вертався фірою крізь ліс під Топоровом, упав з укриття коло нього стріл, ранячи його тяжко в шию. Раненого лікаря відставлено до львівського шпиталю. Слідство викрило, що до д-ра Собашка стріляв Василь Чмільський з Топорова за намовою акушерки Марії Онишкевич, яка заплатила йому за це 151 зол. Так хотіла вона пімститись на лікарі за те, що усунув її з посади районової акушерки, причому думала, що на місце д-ра Собашка прийде інший лікар, який прийме її назад на ту посаду. Обоє арештовано.

— **Відложили розправу.** В окружному суді в Станиславові мав відбутися 29. листопада процес проти м-ра Михайла Савчака, адвокатського апліканта. Акт обвинувачення закидає Савчакові, що насміхався з польського народу. Тому що Савчак тепер у Березі Картуській, судля відложив розправу.

— **Львівська хроніка.** На головному двірці померла 40-літня Катарина Щур, що приїхала зі стрийського повіту до шпиталю лічитися на рака. — На власника кіна „Касіно", Л. Млодзінського напав пізним вечором на пл. Домбровського шофер Йосиф Бутковський і хотів відобрати йому течку з готівкою 2.000 зол. — Трибунал карного суду засудив на півтретя року 34-літню вдову Каролину Чоловську, що вбила свою 5-денну дитину і спалила в печі. — На днях покінчили будову зовсім нової вулиці, названої Окружною. Вона лучить Левандівку з Янівською вулицею. Вулиця ця йде давнім летовищем на Янівському простою лінією, довгою на 1 км. — З весною перебудують теж зовсім вул. св. Миколая та вул. Зиблікевича.

— **Краєва хроніка.** До громадського уряду в Стрільчиськах пов. Мостиська вломився в ночі дивний злодій, бо вкрав тільки квітар на громадські оплати. — В Бориславі добулися крізь стрих і стелю до ювилерського склепу С. Вільфа злодії й вкрали біжутерію вартости 1.500 зол. — Інші злодії вкрали з кооперативи нафтових робітників різні товари вартости 2.000 зол., а з копальні фірми „Зофія" вантажний самохід вартости 1.500 зол. — Господар з Грабівки, Василів, вертаючи з Калуша до дому, хотів переїхати біля Заввою ріку Бережничку і польовик у водну крутіж утопився разом з конем. — В лісі біля Білявець пов. Броди знайшли наге тіло коло 30-літньої жінки. Кажуть, що жінка була несповна розуму і походила з горохівського повіту. — У звязку з ліквідацією дирекції залізниць у Станиславові та з креуванням скарбової палати в Станиславові, перенесуть бюра станиславівського воєвідства з магістратського будинку до будинку бувш. дирекції залізниць. У магістраті примістилася би нова скарбова палата. — У Тростянці (пов. Коломия) злодії вкрали з церкви золоту чашу, а зі захристії кілька цінних предметів. — На дорозі між Коломиєю та Городенкою впав у рів автобус із 10 подорожніми. Один подорожній ранений.

— **Бійка в біжниці.** Заходом сіоністичної організації в Радомську відбулося в місцевій синагозі богослуження за померлого недавно фінансового протектора сіонізму, бар. Ротшільда. Під конець богослуження гурт учасників почав кричати проти особи покійного і проти сіоністичних діячів, що влаштували богослуження. З того приводу прийшло до бійки, так що мусіли кликати поліцію, яка привернула спокій. Авантурники будуть відповідати перед судом.

— **З Польщі.** У Плоцку арештовано з наказу прокуратури ветеринарійного лікаря Чекановського, що допустився зловживань на суму 30 тисяч зол. — В місцевости Влохах біля Варшави 29-літній Брон. Опачинський, закладаючи антену на даху, доторкнувся дротів прушківської електрівні і згинув на місці. — Протягом жовтня ц. р. Варшава спожила 5.165.000 кг. мяса, сконтрольованого санітарними чинниками міської різні. — В Августові біля Варшави збожеволіла ціла родина, наївшись через помилку блекоту. Всі почали битися, нищити мешкання й верещати, аж врешті їх звязали сусіди і відставили до шпиталю.

— **Бандитизм в Палестині.** Як повідомляють з Єрусалиму, на шосі, що веде з цього міста до Гайфи, біля долини Дотан, шістьох озброєних грабіжників напало на 5 особових авт і ограбило 30 подорожних не тільки з готівки, але й з одягів. Наслідком того подорожні прибули до Гайфи майже нагі.

— **Велика хабарницька афера в Харкові.** У текстильному тресті в Харкові викрито велику хабарницьку аферу. Шкоди державного скарбу обчисляють на 6 міліонів рублів. Арештовано прокуратора Кісліціна і кільканацятьох судових урядовців. Крім того має стати перед судом 53 дальших урядовців за нарушення службових обовязків. Кільканацятьом обвинуваченим грозить кара смерти.

— **Большевицька нагінка на українців.** Як повідомляють з Москви, на совітській Україні викрито знову „українських сепаратистів" серед професорів університету у Дніпропетровську. Професорів Карпенка, Давиденка і Ягнетинську виключено з комуністичної партії й позбавлено права викладати на університеті.

— **29 смертних присудів за саботаж.** „Правда Востока", що виходить у Ташкенті, повідомляє про дальших пять смертних присудів та чотири присуди на 10-літню вязницю на саботажників при доставі бавовни. В часі від 6 до 22. ц. м. совітська влада розстріляла 29 осіб в Туркестані. Одначе й жорстокі репресії не помагають, бо плян постачання бавовни на день 20. ц. м. виконано тільки в 70 відсотках.

— **Еспанські вязниці переповнені.** Причинилася до цього остання революція. Щоби запобігти переповненню вязниць, еспанський уряд рішив утворити в еспанських кольоніях концентраційні табори й карні заведення.

— **Сфінкс залишиться по старому.** Єгипетський уряд мав намір відновити величезну статую Сфінкса, чи точніше відтворити її так, як вона колись виглядала. Тимчасом добре обдумавши справу, рішили, що чужинні туристи, які приїзджають головно для Сфінкса, воліють його бачити у нинішньому вигляді.

— **Розвід славного фільософа.** Льондон має свою сензацію. Льорд Бертранд Рассель, славний фільософ і математик, розводиться. Процес відбувається при зачинених дверях, а проте і звідти, при відомій дискретности англійців, дійшло досить інформацій до загального відома. Від якогось часу він порозумівся зі своєю жінкою, що буде мешкати окремо, не розводячись з нею. Це був наслідок підозрінь жінки, що на його виклади з математичної льоґіки в університеті приходять деякі дами, що з математикою і льоґікою не мають нічого спільного. Фільософ не заперечував. Він списав на папері умову зі своєю жінкою, яку обіцяв дотримати. Тепер після 3-ох літ жінка домагається судово розводу, кажучи, що він умову зломав. На суді стають як свідки власники якогось провінціяльного готелику, які свідчать, що професор, під зміненим прізвищем, виїздив туди з якоюсь дамою. Всі ці інформації зібрала жінка Расселя при допомозі детективів.

— **Різні вістки.** Підчас погоні за бандитом Нельсоном, що належить до ватаги Ділінґера ранено тяжко заступника шефа поліції Ковлея, який перевезений до шпиталю. — Монастир оо. Салезіянів у Турині одержав вістку, що двох черців, о. Свчільотія, бразилійського громадянина, і о. Фукса, швайцарця, вбили індіяни в окрузі Мато Ґросо в Бразилії. У деяких частинах Франції температура несподівано обнизилась. — Управа міста Бомбаю тратить щороку 900 фунт. штр. на боротьбу з собаками-волоцюгами; є там 30.000 собак і 1000 гіндусів покусали вони за минулий рік. — Через незвичайно густу мряку корабельна комунікація між Англією і Францією цими днями перервана; американські пароплави бояться підїздити до англ. пристаней. — Французький міністер повітроплавства дав дозвіл на досвіди з почтовою ракетою, що мала би перелітати з Франції в Англію і перевозити одночасно 12.000 листів. — У Парижі помер поліц. урядовець Фаралік, що за останніх 30 літ досліджував найскладніші кримінальні справи і видав книжку „30 літ на паризьких вулицях". — У Берліні помер проф. Ґіґо Рідель, колишній директор хорів у Байрайті та оперового хору в Берліні.

ДИВОГЛЯДИ.

ПОХОРОН СОБАКИ.

Цими днями вулицями Стокгольму їхав похоронний віз, покритий вінками, а за ним ішло десятки людей у глибокій жалобі. Хоронили собаку. Власник собаки сказав на собачім цвинтарі довшу промову, яку присутні вислухали з повагою. Все було як на людських похоронах, не було тільки священика. Багато людей обурених і деякі хотять почати судову скаргу проти похоронного підприємства, що відступило каравани на домовину собаки.

7-ЛІТНІЙ ДЕТЕКТИВ.

Берлінська поліція шукала від довшого часу злодія, що вкрав 400 роверів. 5-го ц. м. у Шпандав запримітила одна 7-літня дівчинка мужчину, який вивіз із пивниці дамський ровер. Дівчинка так добре придивилася цьому панкові і так точно вміла його описати, що на підставі самого її опису поліція вміла його віднайти й арештувати.

З кіна.

КІНО „МАРУСЕНЬКА": „І ЩОЖ, ДАЛІ, СІРА ЛЮДИНО?".

Фільма на підставі повісти відомого німецького письменника Ганса Фалляди, повісти непересічної, що торкається актуального питання сучасної безробітної інтелігенції. Змальоване тут великоміське середовище з боротьбою за хліб насущний. Характеристична риса, що темні типи не мають на собі виключно чорну фарбу, а виведені у сірому тоні. Хоч тема дуже трагічна, фільма утримана як мельодрама і має кілька соняшних моментів. Сценарист непотрібно хотів убгати у фільму ввесь великий матеріял повісти і цим перевантажив її так, що вона томить. Це більше глави повісти, як фільмові знимки.

Дописи.

РОГАТИН.

Ювилейне свято в честь Осипа Юрія Федьковича. Дня 20 листопада ц. р. відбулося в Рогатині величаве свято з нагоди сотих роковин народження Співця Буковинської України, Осипа Юрія Федьковича. Свято влаштували спільними силами рідношкільні установи: прив. українська гімназія і прив. 7-кл. вселюдна школа „Р. Ш". Свято складалося з двох частин: а) концерту, що відбувся в год. 12-ій для молоді обох шкіл б) академії, що відбулася вечором для старшого громадянства з такою програмою: 1. Котко-Курдидик: „Шкільний марш" — міш. хор гімн. 2. Святочна промова — Дорош Володимир, учень VIII кл. гімн. 3. Лавровський-Людкевич: „Осінь" — міш хор. гімн. 4. О. Федькович: „Воскресни Бояне!" — деклям. Віра Поташник, учен. V кл. гімн., 5. Лисенко-Устіянович: „Верховино" — міш. хор гімн., 6. М. Леонтович: „Котилася зірка" міш. хор всел. школи. 7. О. Федькович: „Гуцул-стрілець" — деклям. Надя Білинська, учен. VI кл. всел. школи, 8. О. Федькович: „Брат та сестра" — деклям Олександра Сверида, учен VII кл. всел. школи. 9 М. Леонтович: „Мак" — міш хор всел. школи. 10. Микола Угрин Безгрішний: „Сонні Мари Федьковича" — сценічна картина на одну дію. Концерт для шкільної молоді закінчив короткою, глибоко обдуманою промовою дир. Ом. Бачинський, в якій зясував велику любов поета до Рідної Землі і простого люду та вказав молоді, щоби йшла його слідами. Програма свята була дуже дбайливо підготовлена, тому випала під кожним оглядом удатно. Оба хори: гімназійний під орудою дир. Ом. Бачинського і вселюдної школи під орудою учителя В. Кривоуса вивязалися по мистецьки зі свого завдання. Зокрема поява на сцені численного добре вишколеного учителем В. Кривоусом хору дітей вселюдної школи в національних строях викликала одушевлення у приявної публики. Святочна промова учня Дороша Володимира була незвичайно дбайливо оброблена і красномовно виголошена. Також декламації були виголошені з повним зрозумінням і відданням почувань поета. На закінчення виставлено в інсценізації письменника Миколи Угрина Безгрішного поему Федьковича: „Сонні Мари". Отся сценічна картина, що її підготовив сам інсценізатор, викликала напружену увагу публики і була прийнята рясними оплесками. Гуцульські пісні до інсценізованої поеми в композиції дир. Бігуса, наслідування співу птиць, дзвонів, блискавки, грохоту громів, поява поета, його матері, поява сонних мар: Довбуша, легінів, Музи, отсе все зачарувало на мент публику, що переживала почування Поета, змальовані в „Сонних марах".

—o—

СПОРТ.

З ЧЕХОСЛОВАЦЬКОЇ ЛІГИ.

У девятьох з черги змаганнях за мистецтво чеської ліги завдяки рішальній перемозі (4 : 1) над Вікторією в Пільзно з мин. неділі найшлася Славія на першому місці перед Жіденіцами, що мають один пункт менше і Спартою, яка опинилась за Жіденіцами внаслідок гіршого відношення воріт

Табеля чеської Ліги виглядає тепер так:

Славія	9	5	4	—	39 : 11	14
Жіденіце	9	5	3	1	24 : 9	13
Спарта	9	6	1	2	25 : 15	13
Вікторія Пільзно	10	5	1	4	23 : 21	11
С. К. Простейов	10	3	4	3	19 : 19	10
Теплїцер Ф. К.	9	4	2	3	21 : 22	10
Д. Ф. Ц. (Прага)	10	3	2	5	21 : 25	8
С. К. Кладно	7	3	1	3	16 : 13	7
Богеміенс	9	1	5	3	13 : 19	7
С. К. Пільзно	9	3	1	5	18 : 26	7
Чехіє Карлін	9	2	2	5	17 : 37	6
А. Ф. К. Колін	5	—	2	6	8 : 22	2

Хто буде остаточним осіннім мистцем, залежить від висліду змагань Славія — Кладно і Славія — Жіденіце. Спарта має ще грати з Чехіє Карлін і з Теплїцер Ф. К.

ЮВИЛЕЙНІ ЗБОРИ К. Л. К.

Х. Звичайні Загальні Збори (Ювилейні) членів Карпатського Лещетарського Клюбу відбудуться в пятницю 30. ц. м. в год. 5·30 у домівці Українського Техн. Т-ва, вул. Костюшка 3. партер ліворуч.

Нові книжки й журнали.

Григ. Омельченко: ЕДВАРД БЕНЕШ. Едвард Бенеш як журналіст, Едвард Бенеш як будівничий чехословацької республики. Видавництво „Чесько-українська книга". Випуск 9. Прага 1934. Стор. 152. ф. 16-о

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича:
Копичинці:
30. XI. „Спадкоємець", ком. на 3 дії Селлевського, постановка М. Бенцаля. Премієра.
1. XII. „Княжна чардаша".
2. XII. „Залізна Острога".

Український Театр „Заграва": під артист. проводом В. Блавацького.
Перемишль:
1. XII. „Святе Полумя".
2. XII. „Шан-Той".
3. XII. „Рай без жінки".

Великий Міський Театр.
Пятниця, 30. XI. год. 7·30 веч. „Розкішна дівчина". Премієра. Абон. 9.
Субота, 1. XII. год. 7·30 веч. „Розкішна дівчина". Абон. 9.

Театр Ріжнородностей.
Пятниця, 30. XI. год. 7·30 веч. „Під примусовою управою". Абон. 8.
Субота, 1. XII. год. 7·30 веч. „Музичні грашки". Премієра. Абон 10.

Кіна.

АПОЛЬО: Дві серії разом: „Нуждарі" „Париж у вогні".
АТЛЯНТИК: „Маскарада".
ВАНДА: „Теодозія Севастополь", та „Прокуратор Алісін Горн".
ҐРАЖИНА: „Невидний чоловік", „Кохає, любить, шанує".
КАСІНО: „Шпіон ч. 13" (Ґері Купер).
КОЛІСЕЙ: „Шерльок Гольмс" і „Мадрид танцює".
КОПЕРНИК: „Весняна парада" (Франціска Ґаль).
МАРУСЕНЬКА: „І щож далі, сіра людино?" ревія: „Від Оберка до Каріоки".
МІРАЖ: „Галька" (з Кепурою).
МУЗА: „Щойно вчора".
ПАЛЯС: „Піснею я завойовую світ".
ПАН: „Торговці живим товаром" і Власта Буріян.
ПАСАЖ: „Тайна замкненого куфра" і ревія „Світ без баб".
РАЙ: „Чи Люпина не дівчина".
СВІТ: „Заборонена мельодія" з Джозе Мохікою та „Білий слід".
СОНЦЕ: „Син джунглів".
СТИЛЕВЕ: „Геть із кризою" з Едді Кантором і ревія.
УТІХА: „В погоні за місяцем" і ревія.
ХИМЕРА: „Шірлі Темпль" (Тайна маленької Шірлі) та Тижневик Фокса.

Закордонне радіо.

Пятниця, 30. листопада 1934.

Відень (506,8) 12·00, 21·30 Концерт, 17·25 Скрипка, **Братислава** (298,8) 20·00 „Микола Сібіч Зріні" оп. Заца, **Кошиці** (259,1) 16·45 Жидівська справа на Закарпатті, **Прага** (470,2) 19·30 Ю оса романси, **Прага II.** (249,2) 14·40 Танки чеських композиторів, **Атльона** (531) 20·50 Каледонський хор, **Кельн** (455,9) 12·00 Концерт, 21·00 Діточий хор, **Ляйпціґ** (382,2) 13·10 Популярна музика, **Мінхен** (405,4) 17·50 Солісти, **Будапешт** (550,5) 12·05, 22·50 Циг. музика, 18·30 Італ. пісні, **Міляно** (368,6) 17·10 Спів, **Рим** (420,8) 18·00 Академія св. Сесилії, скрипка: Арґуссі, 20·45 Концерт.

Субота, 1. грудня 1934.

Відень (506,8) 17·50 Нар. пісоньки, 18·50 Арії та пісні, **Братислава** (298,8) 19·50 Концерт, **Кошиці** (259,1) 17·25 Словацькі пісні, **Прага** (470,2) 11·05 Сальон. муз., 15·55 Легка музика, 17·25 Два форт., **Білгород** (437,3) 20·40 Концерт, **Кельн** (455,9) 13·15 Хор. **Ляйпціґ** (382,2) 12·00 Концерт, **Мінхен** (405,4) 19·00 „Малий сальон" оп. Цецля, **Штутгарт** (522,6) 10·45 Три Брамсові пісні, 22·30 Зі скарбниці нар. пісні, **Будапешт** (550,5) 12·05 Балалайки, 19·40 Пісні, **Міляно** (368,6) 13·00 Оркестра, 17·10 Танк. муз. **Рим** (420,8) 13·05, 17·10 Легка музика, 20·45 „Ле Пті Дік" оп. Лекока.

Львівське радіо.

Пятниця, 30. листопада 1934.

6·45 Ранішня авдиція, 7·50, 22·40 Реклям. концерт, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорольог. вістки, 12·15 Огляд преси, 12·10, Концерт, 12·45 Боротьба з англ. недугою в дітей, 13·00 Полудн. денник, 13·05 Фр. пісоньки з гр. пл., 15·30 Експорт, 15·35 Біржа, 15·45 Легка музика з гр. пл., 16·00 Легка муз., 16·45 Авд. для хорих, концерт, 17·15 Камер. концерт, 17·50 Зазив до бортьби з туберкульозою, 18·00 Репертуар театрів, Сільва рерум, 18·05 Про полеміки в літературі, 18·15 Спів (Бендер) у супр. фортепяну, 18·45 Лис (відч. з життя звірів), 19·00 Концерт гармоністів, 19·20 Актуальна гутірка, 19·30 Музика з гр. пл., 19·50, 19·56 Спорт. вістки 20·00 З Краєзнавчого Т-ва, 20·05 Симф. концерт; Веч. денник, Як працюємо, 22·30 Рецитації поезій, 23·05 Танк. музика.

Субота, 1, грудня 1934.

6·45 Ранішня авд., 7·50, 22·00 Реклям. концерт, 11·57 Сигн. часу, 12·03 Метеор. вістки, 12·05 Огляд преси. 12·10 Концерт, 13·00 Полудн. концерт, 13·05 Гр. пл., 15·30 Експорт, 15·35 Біржа, 15·45 Найновіші гр. пл., 16·30 Театр Уяви: Для старших дітей „Австерліц" Монстонь і Ленотра, 17·50 Сплетні, 18·00 Жінка в культурному житті, 18·15 Два фортепяни, 18·45 Історія фаянсової фігурки, 19·00 Хор, 19·20 Срем над Вартою, 19·30 Джезові твори на фортепян, 19·50, 19·56 Спорт. вістки, 20·00 Легка музика, пісоньки, 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Концерт симф. орх., скрипка, 21·45 Літер. нескромності, 22·15, 22·45 Танк. музика, 22·30 Рішення фотогр. конкурсу, 23·05 Льожа Глумливців, 23·35 Кабарет із гр. пл. в опр. Юрія Тепи.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Доляр у Львові у приватних оборотах 5·28·50 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·42, Париж 34·93, Берлін 212·90, Цюріх 171·75, Амстердам 358·10, Прага 22·12, Італія 45·74, Нюйорк кабель 5·30 3/8, Нюйорк чеки без трансакції.

Золото: Доляри 8·91—8·93, Франки фр. 34·30—34·60 Дукати 81·70—82·20, Корони 35·80—36·30, Рублі 45·50—46·30.

Срібло: Корони 0·30, рублі 1·20, фльорени 0·70.

ЗБІЖЕ.

Ціни паритас	Підволочиська від до	льоко Львів від до
Пшениця одноц.	16·25—16·50	17·75—18·00
Пшениця збірна	15·00—15·25	16·50—16·75
Ячмінь одноцідний	14·25—14·50	
Ячмінь на пиво	13·25—13·50	14·50—14·75
Бараболя промис.	3·75— 4·00	
Льон	43·00—44·00	
Висівки житні		7·00— 7·25

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 29. листопада ц. р. кооперативам платив за:

	льоко Львів.
1 кг. масла десерового	2·40 зол.
1 л. молока	0·18 „
1 л. сметани	0·70 „
1 к. яєць	4·00—4·10 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 26 сот.

Тенденція на масло, і сметану сильна, на молоко і яйця звишкова.

Маслосоюз повідомляє, що від 29. листопада ц. р. не купує ніякої птиці аж до відкликання.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ФРИЗІЄРКА спосібна, сирота, приходить до хати чесати. Зголошення „Діло" під „Фризієрка". 626 2—2

ШУКАЮ якоїнебудь праці, за сторожа, робітника або іншої. Михайло Любінський, Войтіха ч. 3. 2—2

СПІВЛЬОКАТОРА - ІНСТИТУЦІЮ шукає Українське Технічне Товариство. Зголошуватись листовно. Костюшка 3. 641

СИРОТА по священику шукає якогонебудь заняття, канцелярійного, в склепі, в домі самітнього священика. — До Адмін. „Діла" під „Сейчас". 640 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

Оказійні фотоґрафічні апарати по цінах дуже дешевих поручає **Іван Буяк** Львів, Коперника 4.
708 3—?

Оголошуйтеся в найстаршім укр. щоденнику „ДІЛО"!

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 5 текстові шпальти і 4 оголошенев шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . . зол. 0·35
„ одношпальтовий в тексті і новинках „ 0·60
„ на першій сторінці . „ 0·80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0·15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . . „ 0·10
шукаючі праці . . . . „ 0·07
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . зол. 480·—
„ „ 1/2 . . . . . „ 250·—
„ „ 1/4 . . . . . „ 130·—
„ „ 1/8 . . . . . „ 70·—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.